

Brutalaus karo Ukrainoje metinės: Lietuvos diaspora pasauliui siunčia Ukrainos palaikymo žinią

Minint brutalaus karo Ukrainoje metines, Lietuvos diasporos bendruomenės įvairiuose pasaulio miestuose šiandien jungiasi prie gausių protesto akcijų. Nuo pat karo pradžios tvirtai susitelkusius išeivius Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ragina nesustoti ir remti Ukrainą iki jos pergalės dienos. Įvairių pilietinių iniciatyvų priešakyje atsidūrusi PLB valdybos narė, Miuncheno lietuvių bendruomenės pirmininkė Irma Petraitytė-Lukšienė įsitikinusi, kad diasporos indėlis šioje kovoje ypač svarbus. Po nepriklausomybės atkūrimo, Lietuvai tapus ES ir NATO nare, atrodė, kad lietuvių išeivių puoselėtas pilietinis pasipriešinimas agresoriams tapo istorija, tačiau šiandien jis vėl labai reikalingas. Karo metinių išvakarėse duotame interviu I. Petraitytė-Lukšienė sako, kad karas tarsi subrandino lietuvių išeivių bendruomenes ir sustiprino suvokimą, jog kiekvienas esame atsakingas už savo šalies saugumą ir laisvę.

Neringa BUDRYTĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Pusšimtį protesto akcijų Vokietijoje per šiuos karo metus surengusi lietuvė, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės *Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijos pirmininkė* Irma Petraitytė-Lukšienė šiandien vėl stovės apsigaubusi Lietuvos ir Ukrainos vėliavomis Miuncheno aikštėje. Aktyvi lietuvė iki šiol puikiai prisimena tragišką 2022-ųjų vasario 24-osios rytą. Nuo pat tos dienos jos

įkvėpiančios ir griežtos kalbos kiekvieną savaitę žadina Vokietijos visuomenę ir politikus.

Kaip pabrėžia pati Globalios Lietuvos apdovanojimu „Už telkiantį diasporos indėlį Ukrainos palaikymui“ įvertinta lietuvė, viešai pasakyti Ukrainą remiančią kalbą Vokietijoje išdrįstų ne kiekvienas. Visgi, garsiai kalbėti apie karą ir tikruosius agresorės rusijos tikslus būtina visame pasaulyje. Apie šiuos sudėtingus metus, diasporos indėlį remiant Ukrainą ir būtiną pasirengimą kovoti už Lietuvos laisvę I. Petraitytė-Lukšienė plačiau pasakoja „Pasaulio lietuviui“.

Nuo pat karo pradžios Lietuvos diaspora aktyviai įsitraukė į įvairias Ukrainos palaikymo akcijas savo šalyse. Organizavo protesto akcijas ir dalyvavo demonstracijose, rašė laiškus vyriausybėms, teikė humanitarinę pagalbą. Jūs pati buvote šios Lietuvos diasporos susitelkimo bangos priešakyje. Ar mėginote skaičiuoti, kiek per šiuos metus protestų akcijų suorganizavote, kiek kalbų pasakėte Miuncheno ir kitų miestų aikštėse? Gal Jūsų drąsa ir ryžtas tapo įkvėpimu kitiems?

Labai gerai atsimenu tą 2022 m. vasario 24-tosios rytą ir tą siurrealistinį jausmą, tarsi rusijos tankai būtų pervažiavę per Lietuvą. Teroristinės rusijos besibraunanti ir naikinanti karinė technika jautėsi labai arti. Kartu su Miunchene gyvenančiais ukrainiečiais rinkomės prie Bavarijos vyriausybės pastato, atvyko žiniasklaidos atstovai, keli ministrai nusileido žemyn pasikalbėti. Paskui ėjom prie rusijos konsulato. Nuo tos dienos kartu su ukrainiečiais iš Miuncheno ir Bavarijos protestuose dalyvauju kiekvieną savaitę visus metus ir kaskart sakau kalbas, perduodama mūsų, Lietuvos matymą ir suvokimą.

Galima suskaičiuoti, kiek prirašyta ir pasakyta kalbų per 12 brutalaus karo mėnesių. Mūsų nuolatinis aktyvumas šioms demonstracijoms užaugino didelį politinį svorį. Dėl paramos Ukrainai pasisakyti ateina ir Vokietijos Bundestago ar

Europos Parlamento nariai, Miuncheno miesto tarybos nariai, Miuncheno saugumo konferencijos metu į mitingą pasisakyti atėjo Bundestago gynybos komiteto pirmininkė, šią mūsų demonstraciją rodė per *BBC*, per didžiuosius Vokietijos kanalus *Bayerischer Rundfunk* ar *Tagesschau*, per daugelį kitų Vokietijos ir kitų šalių kanalų.

Vis labiau į demonstracijas ryžtasi ateiti akademikai, universitetų profesoriai. Mobilizuojame vis daugiau tautinių bendruomenių. Palaikome tiesioginį kontaktą su Vokietijos visuomene. Visa tai yra didelis laimėjimas.

Visuomet buvote tokia pilietiškai aktyvi ar šią savybę paskatino išitraukimas į lietuvių bendruomenės veiklą?

Jūs labai taikliai suformulavote klausimą. Būtent taip ir buvo, kad pilietinis aktyvumas pradėjo ryškėti tapus Miuncheno lietuvių bendruomenės pirmininke 2016 metais. Šios pareigos ir ši atsakomybė padarė manyje tarsi perversmą. Turiu segtuvą su padėkos raštais iš mokyklos laikų už mano kūrybinį ir visuomeninį aktyvumą. Vadinasi, sėkla jau buvo pasėta. Tačiau veiklos lietuvių bendruomenėje, su tuo susijusi didelė atsakomybė, bendruomenės ir valstybės ryšio suvokimas, didelės erdvės kūrybai išjudino mano kaip visuomenininkės sielą.

Kaip lietuvių bendruomenės ruošiasi paminėti karo metines savo šalyse? Daugelyje jų visuomenė tarsi priprato prie karo. Ar protestai vis dar sulaukia dėmesio?

Pripratimas ir nutilimas reikštų susitaikymą su rusijos vykdomu ukrainiečių tautos genocidu. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės puslapyje raginame šias metines matyti ne kaip sustojimą, o kaip dar vieną pradžią, kvietėme susitelkti dar vienai paramos Ukrainai bangai. Pas mus Miunchene vėl planuojama didelė tūkstantinė demonstracija, vėl sakysiu kalbą. Minėjime kalbės ir Europos parlamentaras Manfredas Weberis, taip pat Bavarijos Europos ministrė, Miuncheno miesto meras, Ukrainos konsulas, patys ukrainiečiai.

Frankfurto lietuvių bendruomenės pirmininkas Žanas Kalvaitis, neseniai savo automobiliu vežęs į Chersoną humanitarinę pagalbą, taip pat kviečia visus į demonstraciją. O Vita Gailiūnaitė kviečia lietuvius į mitingą San Franciske, kur ji sakys kalbą. Tai – keletas pavyzdžių.

Taigi, Lietuvos trispalvės mirgės mitinguose įvairiuose pasaulio miestuose. Kai

protestai yra rengiami, jie dėmesio visada sulaukia. Bundeswehro universitete dėstantis politologas prof. Carlo Masala netgi pabrėžė, kad šie protestai yra labai svarbūs, nes nuolat primena apie besitęsiantį karą ir ragina nepavargti remti Ukrainos.

Pati gyvenate Vokietijoje, kuri dažnai kaltinama dėl pernelyg pasyvios pozicijos ir per mažos paramos Ukrainai. Ir kitose šalyse didelė visuomenės dalis, taip pat ir politikų, nesuvokia realios rusijos grėsmės, nes niekada jos nepatyrė. Ar gali lietuvių bendruomenės paskatinti šio, deja, vis dar išlikusio požiūrio pokyčius ir koku būdu?

Absoliučiai taip. Mes, lietuviai, turime pačią geriausią bazę atsilaikyti patys ir padėti atsilaikyti kitiems. Mes turim SUVOKIMĄ, kas yra rusija. rusijos represijas, terorą, smurtą patyrėme ant savo odos. Žinom, kaip tiks teroristinės rusijos režimas, kaip reaguoti į šantažus.

Lietuvių bendruomenė, gyvenanti svetur ir pažįstanti kitos šalies kultūrą ir elgesio su agresoriumi šablonus, gali padėti susiorientuoti: per asmeninius kontaktus, komunikaciją viešojoje erdvėje, pokalbius su politikais, konferencijas, straipsnius ir t. t. Taip pat labai reikšmingos ir jau minėtos demonstracijos: viešai miestų

aikštėse sakomos kalbos turi du gyvenimus.

Pirmasis gyvenimas vyksta pačiame mitinge kartu su keliais šimtais ar keliais tūkstančiais demonstrantų. Antrasis gyvenimas vyksta dar plačiau – mūsų pasakytos kalbos ir pagrindinės mintys gausiai platinamos socialinėje erdvėje ir žiniasklaidoje įvairiomis kalbomis. Viešai išsakyti savo poziciją rusijos karo atžvilgiu gali ne kiekvienas, juolab Vokietijoje. Mes tai žinome. Todėl svarbu, kad kalbėtų visi, kurie gali.

„Už telkiantį diasporos indėlių Ukrainos palaikymui“ kartu su kitais aktyviais diasporos atstovais buvote įvertinta GLL (Global Lithuanian Leaders) apdovanojimu. Kaip manote, kiek svarbus būtent lietuvių išėivių indėlis siekiant nutraukti rusijos agresiją?

Mes į rusijos agresiją nežiūrėjome per rožinius akinius. Mes suvokiame realybę ir mūsų išlavintas žvilgsnis daug aštresnis nei tų, kurie vis naiviai bandė suprasti putiną. Diasporoje gyvenantys lietuviai turi labai daug galimybių: nuo tiesioginės humanitarinės ir finansinės paramos ukrainiečiams, pagalbos kovojantiems Ukrainos kariams, raginimų remti Ukrainą įvairiose šalyse demonstruojant ar rašant laiškus savo valdžiai ir stiprinant politinę paramą iki dezinformacijos atskleidimo ar netgi putinui lojalių atlikėjų pasirodymų Vakarų šalyse sustabdymo.

Svarbiausia patiems būti atspariems ir budriems. Ir siųsti agresoriui žinią, kad mes esame priešintis pasirengusi tauta: tiek Lietuvoje, tiek diasporoje.

Aktyviai dalyvaujate ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veikloje, esate Miuncheno lietuvių bendruomenės pirmininkė. Galbūt šie karo paženklinti metai pakeitė pačias bendruomenes, gal jos labiau susitelkė, tapo pilietiškesnės?

rusijos vykdomas karas ir genocidas Europoje, mūsų pasienyje, privertė mus, manau, labiau suaugti. Esame atsakingi ne tik už save, savo šeimą, savo darbą, savo bendruomenę, savo šalį. Karas sustiprino suvokimą, kad mes patys esame atsakingi už savo saugumą, už laisvę, už demokratiją. Karas mus nubloškė į baisią tragediją – masinį nekaltų žmonių žudymą Europoje, visai netoli Lietuvos.

Tautiečiai visame pasaulyje susitelkė ir įvairiais būdais rėmė ir remia Ukrainą. Tai tarsi pilietiškumo antroji stadija. Atrodė, kad išeivijos lietuvių pilietinis aktyvumas ir pilietinis pasipriešinimas prieš sovietų okupaciją yra istorija. Šiandien mes vėl turime priešintis rusijos vykdomai agresijai.

Buvote išrinkta į naująją PLB valdybą ir vadovaujate Visuomeninių reikalų ir specialiųjų projektų komisijai. Esate pabrėžusi, kad ši komisija Jūsų

kadencijos metus sieks naujo tikslo, tai yra, aktyviai telks lietuvių diasporą, kad ji būtų budri, atspari hibridinėms agresijoms ir pasiruošusi pilietiniam neginkluotam pasipriešinimui. Ką šioje srityje jau pavyko nuveikti?

Suburta labai kompetentinga komisija, aiškiai suformuluoti tikslai, parengtas planas ateinantiems metams, vyksta pokalbiai dėl bendradarbiavimo su mūsų tikslui pasiekti reikšmingiausiomis institucijomis, ekspertais, pokalbiai su aktyviais diasporos lietuviais, paraleliai pradedame eiti į praktinio įgyvendinimo lygmenį. Šį pavasarį pristatysime projektą, prie kurio šiandien intensyviai dirbame.

Visą laiką vyksta labai daug komunikacijos. Reikia turėti omenyje, kad po Lietuvos įstojimo į NATO ir ES lietuvių diasporos pilietinis aktyvumas dėl saugumo, laisvės ir demokratijos sumažėjo. Visi pasijutome labai saugiai, nors rusija karą Lietuvos pašonėje vykdo nuo 2014 m., rusijos vykdomas informacinis karas prasidėjo dar žymiai anksčiau, o grėsmės Lietuvos nacionaliniam saugumui surašomos Valstybės saugumo departamento kasmetinėse atskaitose.

Taigi, tokia tema kaip Lietuvos saugumas paskutinius dešimtmečius nelabai buvo pastebima lietuvių bendruomenių darbotvarkėje. Šiandien mūsų mąstymas ir suvokimas saugumo klausimais keičiasi. Tai įrodo ir PLB Seime 2022 m. liepos mėn. vienbalsiai priimta rezoliucija, įgaliojanti mano vadovaujamą komisiją telkti lietuvių diasporą Lietuvos saugumui.

Lietuvos diaspora visuomet buvo tam tikras rezistencijos simbolis, daug prisidėjęs Lietuvai siekiant nepriklausomybės. Šie karo metai vėl verčia grįžti prie panašios misijos. Nors geopolitinė situacija pasikeitusi, Lietuva laisva ir saugi, tačiau, Jūsų žodžiais, diaspora turi būti budri, susitelkusi, koordinuota. Ar esame tam pasirengę?

Labai taikliai pasakėt – diaspora kaip rezistencijos simbolis. Arba kitais žodžiais – pilietinis pasipriešinimas sovietų okupacijai, gyvenant už Lietuvos ribų. Šiandienos mūsų tikslas – kad rusų okupantų *čebatai* net neperžengtų Lietuvos sienos. Tam turime būti atsparūs hibridinėms grėsmėms, susitelkę, turintys reikalingų žinių, veiksmingai ir koordinuotai veikiantys. Stipri ir pasiryžusi gintis tauta nėra patraukli agresoriui.

O jeigu, visgi, tas okupanto *čebatas* sugalvotų kirsti Lietuvos sieną, visi turime žinoti, kas ką daro. Vėliausiai šiandien turime būti pasiruošę. Prie to dirbame mūsų komisijoje. Svarbu paminėti, kad pasipriešinimo patirtis perduodama ir iš kartos į kartą, turime iš ko mokytis. Be to, remdami Ukrainą ir patys daug išmokom arba pagilinom savo įgūdžius.

Dažnai pabrėžiate, kad negalima nuleisti rankų, kad kiekvienas išėivis gali nors šiek tiek prisidėti prie karo ir Ukrainos genocido sustabdymo. Kokias gaires esate sau nusimačiusi tęsiant šias iniciatyvas ir ko palinkėtumėte kitiems.

Siekis, kad lietuvių diaspora įvairiose šalyse aktyviai įsitrauktų į Lietuvos saugumo stiprinimą. Toliau visomis man prieinamomis priemonėmis remsiu ukrainiečius ir Ukrainą. Pačioje Vokietijoje toliau vykdysiu veiklas, susijusias su Vokietijos visuomenės ir valdžios nuolatiniu raginimu nesustoti remti Ukrainos.

Taip pat matau poreikį labiau įtraukti akademikus į šias pilietines veiklas. Vokietijoje kai kuriuose universitetuose studentams dėsto ir rusijos naratyvus platinantys profesoriai – vadinamieji Vokietijos kairieji intelektualai. Taigi šioje sferoje irgi yra ką veikti.

Norėčiau mums visiems palinkėti nesustoti ir išbėgti šiame maratone iki finišo – iki Ukrainos pergalės.

Irmos Pertraitytės-Lukšienės asmeninio archyvo nuotraukos

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

www.pasauliolietuvis.lt

